

ATCERAMIES

JĀNIM BISENIEKAM – 150

(12.12.1864. – 3.02.1923.)

Jānis Bisenieks, agronoms, sabiedrisks darbinieks, grāmatu izdevējs un iespiedējs, dzimis Vircovā, sākuma izglītību ieguvis Jelgavas skolās, bet no 1885. līdz 1890. gadam studējis Rīgas Politehnikuma Lauksaimniecības nodaļā. Savu darbību Jelgavā sācis, atvērdams Lauksaimniecības biedrības lauksaimniecības preču veikalu, 1895. gadā Jelgavā sarīkojis pirmo latviešu Lauksaimniecības, amatniecības un rūpniecības izstādi, kurā piedalījās ap 500 izstādītāju un 30 000 apmeklētāju, 1898. gadā – dārzkopības izstādi, bet vēlāk līdzīgas izstādes arī citās Latvijas vietās. Izstāžu rīkošana pavēra jaunus ceļus lauksaimniecības uzplaukumam Latvijā. J. Bisenieks bija Jelgavas lauksaimniecības biedrības vadošs darbinieks, organizēja sabiedriskus un privātus ar lauksaimniecības attīstību saistītus pasākumus, t. sk. nodibināja Jelgavā aģentūru tirdzniecībai ar lauksaimniecības mašīnām. Veicis arī cita veida uzņēmējdarbību, vēlāk pievienojot tai grāmatu tirgotavu un apdrošināšanas pārstāvniecību. J. Bisenieks darbojies arī Rīgā: organizējis lauksaimnieku sapulci, dibinājis un vadījis virkni dažādu sabiedrisku organizāciju, ar mērķi apvienot lauksaimniekus ar citu profesiju aprindām. 1901. gadā viņu ievēlēja par Jelgavas Latviešu biedrības priekšnieku un viņš kļuva par galveno Jelgavas saimnieciskās un kultūras dzīves vadītāju.

Iesaistīdamies lauksaimniekiem adresētu žurnālu „Zemkopis” un „Dzimtenes Vēstnesis” izdošanā, būtiski iespaidojis to saturu. „Zemkopi”, starp citu, toreiz rediģējis jaunais, bet jau populārais agronoms Jānis Bergs (1863 – 1927). J. Bisenieks nodrošinājis saturā bagātu un lētu lauksaimniecības nozares izdevumu – kalendāru, dažādu rakstu krājumu par praktiskiem lauksaimniecības jautājumiem iznākšanu, kā arī viens no pirmajiem latviešu presē ieviesis jauno ortogrāfiju. Ja lauksaimniekiem radās vajadzība pēc kāda padoma vai palīdzības, viņi bieži vien vispirms atcerējās un uzmeklēja J. Bisenieku viņa veikalā vai lauksaimniecības biedrībā.

J. Bisenieks bija viens no ievērojamākajiem latvju saimnieciski sabiedriskās dzīves darbiniekiem, viņu godbijīgi dēvē arīdzan par kooperācijas tēvu. Liekot lietā iegūtās agronomijas, filozofijas, loģikas, psiholoģijas, vēstures, literatūras un ģeogrāfijas zināšanas, viņš spēja aktīvi un daudzpusīgi darboties latviešu biedrībā, organizēt krājaizdevu un apdrošināšanas sabiedrības, grāmatrūpniecības ekonomisko sabiedrību, lietpratēju birojus un citas biedrības. Korporācijā „Selonija” viņš ieņēma vairākus amatus, un selonī viņu sauca par pusdienas galda un *pumpkases* (īstermiņa aizdevumu) ierīkotāju.

J. Bisenieka nopelni tāpat saistāmi ar zemkopības kultūras veidošanu un izkopšanu. Pateicoties viņa enerģiskajai rīcībai 1908. gada 1. septembrī Jelgavā atvēra Zemkopības skolu, pie tam ar Rīgas kuratora atļauju skolā izmantot latviešu mācību valodu. Šīs skolas turpinājums meklējams Saulaines lauksaimniecības tehnikumā.

Sadzīvē J. Bisenieks bija labestīgs, izdomas bagāts, ar lielām kombinēšanas spējām. Viņš labi pazina cilvēkus un vienmēr atrada laiku sarunām.

J. Bisenieks tautas intereses arvien turēja augstāk par pašlabumu un bija viens no atdzimstošās latviešu tautas lielākajiem patriotiem.

1923. gadā viņš saaukstējies un miris no plaušu slimības, apglabāts Rīgā, Meža kapos.

Informāciju sagatavoja LLU Lauksaimniecības fakultātes asoc. prof. Dzidra Kreišmane, izmantojot Jāņa Zālīša, Mildas Krūklānes un Latvijas Agronomu biedrības apkopotos materiālus.